RAPPORT

naar aanleiding van een
Studiereis van leden
van de

STATEN VAN CURAÇAO

naar het

eiland ARUBA.

Bijlage bij de notulen van de Staten van Curaçao van 26
Augustus 1942 No. 11.

RAPPORT

naar aanleiding van een
Studiereis van leden
van de

STATEN VAN CURAÇAO

naar het

eiland ARUBA.

Bijlage bij de notulen van de Staten van Curaçao van 26
Augustus 1942 No. 11.

Negen op Curaçao woonachtige Statenleden: de heeren *J. H. Sprockel*, voorzitter van de Staten en *Dr. M. F. da Costa Gomez, Dr. A.W.J.M. Desertine, J.M.P. Kroon, E. C. Martijn, W. R. Plantz, E. A. Romer, S. A. Senior en F. A. Vromans*, leden, bezochten van Zaterdag, 6 Juni 1942 tot en met Maandag, den 8n. Juni het eiland Aruba, alwaar zij samen met de daar wonende leden, de heeren *J. R. Arends, J. H. A. Eman*, en *F. J. Q. Kwartsz*, en vergezeld van den griffier, den heer *G. J. Ferguson* een studie van den stand van zaken aldaar maakten.

De beschouwing van de situatie ter plaatse heeft tot de volgende opmerkingen en beschouwingen aanleiding gegeven.

Uitbreiding van den Raad van Politie is noodzakelijk (gedacht is aan eene tot 7 leden); dit is in den laatsten tijd meer malen betoogd. Daardoor zal bereikt worden, dat het plaatselijk element meer invloed krijgt op het bestuur van het eiland, wat absoluut geboden is. Hierbij verdient aandacht, dat volgens art. 117 van het Reglement op het Beleid der Regeering van 1865 de Gezaghebber in de uitoefening van het dagelijksch bestuur bijgestaan wordt door de landraden. Aanbevolen wordt dan ook, dat de Gezaghebber de Landraden in alle aangelegenheden van eenig gewicht hoort. Vervolgens dient volgens art. 124 van evengemeld Reglement, de Raad van Politie den Gouverneur wegens alle zaken, het eiland betreffende van bericht en raad. Een toestand als in de nota naar aanleiding van het eindverslag betreffende de ontwerp-begrooting voor 1943 vermeld, waarbij in verband met het feit, dat de Raad van Politie op Aruba wat zijn wettelijken opzet betreft in de tegenwoordige omstandigheden niet meer aan de eischen voldoet, die aan een werkelijk vertegenwoordigend lichaam moet kunnen worden gesteld, het overleg over zaken betreffende Aruba den laatsten tijd meer en meer plaats heeft met den Gezaghebber, is verkeerd en dient zoo spoedig mogelijk te verdwijnen.

Art. 126 van het Regeeringsreglement bepaalt, dat de Raad van Politie schouw drijft over alle wegen, straten, wateren, bruggen, dijken, waterleidingen en andere openbare werken des eilands.

Art. 127, dat hij het oppertoezicht heeft over het

armwezen en zich door hen, die openbare armenkassen beheeren, jaarlijks rekening en verantwoording van hun beheer laat doen.

Art. 128, dat hij toezicht houdt over het onderwijs en dat zijne leden vrijen toegang hebben tot alle openbare en bijzondere scholen.

De spoedige totstandkoming van een landsverordening, waarbij een en ander betreffende den Raad van Politie wordt geregeld, bij de openbare behandeling van de begrooting voor 1943 door het Bestuur toegezegd, is dan ook vooral ten aanzien van Aruba, dringende noodzaak.

Er dient op toegezien te worden, dat alle ambtenaren zich op zulk een wijze van hun taak kwijten, dat daardoor de harmonie met de bevolking niet verstoord worde. Dit is natuurlijk een kunst, maar dan ook eene, die behoort tot de bekwaamheden van den ambtenaar.

Bij de ontplooiing van de Bestuurszorg over het eiland ware rekening te houden met de mededeeling van den Directeur van de Lago Oil and Transport Co. op Aruba, dat de maatschappij daar minstens een menschenleeftijd mag verwacht worden te werken.

Ter zake van de vaststelling van de maximumprijzen werden klachten vernomen. Deze werden bereids in een vergadering der afdeelingen, waarbij de voorzitter van de Commissie voor de voedselvoorziening op Curaçao en het Hoofd van de Afdeeling Economische en Sociale Zaken tegenwoordig waren, aan dezen voorgelegd. In overweging werd gegeven een systeem, waarbij een bepaald percentage op de marktprijzen wordt bepaald. Daar waren bezwaren tegen, doch het zou in studie genomen worden. In overweging is ook het plaatsen van een vertegenwoordiger van die Afdeeling op Aruba, zoodat hij steeds in de gelegenheid is onmiddellijk van bijzondere plaatselijke omstandigheden kennis te nemen.

Bij de verdeeling van de noodige scheepsruimte voor vervoer van goederen dient ook rekening te worden gehouden met de waren die Aruba behoeft.

Voor vergrooting van den aanvoer van groente en fruit van uit Venezuela naar Aruba en van dien van visch is bereids de aandacht van het Bestuur gevraagd.

De autobandenkwestie schijnt op Aruba niet zoo geregeld te zijn als op Curaçao. In tegenstelling met op Curaçao, bestaan er omtrent de regeling aldaar klachten. Aanbevolen wordt deze aangelegenheid aldaar te bekijken.

De watervoorziening van het eiland is nog onvoldoende. Zij zal als de Lago Oil and Transport Co. niet meer bijspringt met de 80 ton per dag, welke zij aan het Gouvernement levert, ook na aankomst van de vierde distillatieinrichting krap blijven. Verschillende leden vonden hierin aanleiding om de onmiddellijke bestelling van nog een vijfde te bepleiten.

Op Sta Cruz wordt geklaagd over gebrek aan drinkwater. Op Montefierno is er een reservoir van de gouvernementswaterleiding, doch dit is een K.M. ver. Men drinkt dan ook op Sta Cruz putwater, dat van een truck gekocht wordt. De prijs van het water is gestegen en dit drukt zwaar op de arme bevolking. Men betaalt 12½ cent per blik. Er komen 3 a 4 trucks per dag en er wonen ongeveer 6000 menschen. Het verzoek is om een pijp van de gouvernementswaterleiding naar een reservoir op een plek in het centrum van het dorp te brengen, alwaar het water kan worden getapt. Een 2½ duimspijp werd voldoende geacht. Ook voor de schoolkinderen zou dan behoorlijk drinkwater verkregen kunnen worden. Gedacht is aan omzwaaiing van de leiding, die van Bringamosa naar de destillatieinrichting loopt, naar Sta Cruz. Vernomen is echter van bevoegde zijde, dat deze leiding niet gemist kan worden. Op een verzoekschrift van de bewoners van Sta Cruz aan het Bestuur om water, is hun medegedeeld, dat er geen pijpen te krijgen zijn. Aangedrongen werd zoo eenigszins mogelijk in de behoefte te voorzien. Misschien zouden nog tweedehandsch pijpen te bekomen zijn.

Ook in Sabaneta wordt geklaagd over gebrek aan drinkwater. De personen in Sabaneta, die gouvernements-

waterleiding hebben, mogen slechts een bepaalde hoeveelheid water aan trucks verkoopen, die het naar het binnenland brengen. Hierdoor komt er niet voldoende water. Men bepleitte dan ook de verkoopgelegenheid te verruimen.

De putten op Aruba staan niet onder toezicht van den landswatervoorzieningsdienst, doch ressorteeren onder Openbare Werken. Men zou in overweging willen geven dit te veranderen, zoodat het toezicht over de putten bij den Landswatervoorzieningsdienst komt te berusten, die dan het in verband met de watervoorziening noodige overzicht daarover krijgt.

Het idee werd vernomen om dammen aan te leggen in de Salinja Serka di Westpunt, waardoor het water, dat naar zee loopt, tegengehouden moet worden. Het water in de putten in de buurt zal dan stijgen. Deze kwestie is ter plaatse bekeken. Een oplossing zou misschien zijn het maken van een weg door de Salinja, die tevens als dam dienst doet, eventueel met een dammenstelsel hooger op. Deze aangelegenheid wordt gaarne ter onderzoek aan het Bestuur aanbevolen.

Er zijn personen in deze buurt, die steun zouden willen hebben voor het herstellen en graven van putten. Een zou een dam willen maken op zijn terrein (Katille), waarvan hij verwacht, dat hij na regen meer water in zijn put zal doen stroomen. Deze persoon zal dan in staat wezen zijn terrein te irrigeeren. Hij wil ook geholpen worden aan springstof om zijn put uit te diepen.

Men zou het Bestuur in overweging willen geven aan al deze verlangens aandacht te wijden.

De lagere A-scholen op Aruba zouden allemaal omgezet moeten worden in B-scholen, waar ook Engelsch wordt onderwezen. Dit wordt noodig geacht met het oog op de werkgelegenheid bij de grootste plaatselijke industrie. Wat meer ontwikkeling en kennis van het Engelsch zal de menschen helpen daarbij vooruit te komen.

Het bezoek aan de openbare en bijzondere scholen op het eiland gaf aanleiding tot de volgende desiderata, waar-

van de meeste reeds bij de behandeling der begrooting 1943 zijn naar voren gebracht, en ten aanzien van enkele waarvan reeds een toezegging tot verbetering is gedaan of is beloofd, dat er rekening mede zal worden gehouden.

Asphalteering van de speelplaats bij de St. Jan de la Salle-school is hard noodig.

Bij de school te Noord is behoefte aan een overdekte speelplaats. De andere scholen beschikken bereids alle over zulk een speelplaats. In deze behoefte ware zoo spoedig mogelijk te voorzien.

Een apart staand lokaal van de Prins Bernhard-school te St. Nicolaas is warm en heeft slecht licht. Misschien is daar iets aan te doen.

Bij de Don Boscoschool zijn vier noodlokalen erg primitief en hebben te weinig licht. Verbetering is hard noodig.

Het nieuwe type school te Sta Cruz gaf aanleiding tot de volgende opmerkingen, waarmede bij verderen nieuwbouw ware rekening te houden:

De ramen zouden wat lager gemaakt kunnen worden, waardoor meer licht in de lokalen zou komen.

Het dakoverstek aan den achterkant zou weggelaten kunnen worden, en bijgetrokken aan den voorkant, waardoor hier een breedere, nuttigere galery zou komen.

Langs den dak-rand waren goten te maken voor het opvangen van regenwater.

Op de speelplaats opklapbare banken aan te brengen.

In de klassen kasten te plaatsen.

Gewezen werd op het verschil tusschen het bedrag voor de stadsscholen beschikbaar voor onderhoud der lokalen en dat voor de buitenscholen. Het eerste is net het dubbele van het laatste, n.l. 80.— en buiten *f* 40.—. Geklaagd werd, dat men buiten met dit bedrag niet klaar komt. Hierin ware te voorzien.

Het is noodig de gevangenis uit te breiden: er is behoefte aan meer cellen, ook voor krankzinnigen, bergruimte, en een dokterskamer. Behalve voor de bergruimte, zijn

voor een en ander reeds gelden uitgetrokken op de begrooting voor 1943.

Vernomen werd, dat de Passangrahan gebruikt wordt als particulier hotel, waardoor er geen plaats is voor de ambtenaren, die daarvan gebruik behooren te kunnen maken. Hierin zou verandering gebracht dienen te worden. En dan ware het gebouw te verbeteren en uit te breiden.

Gedacht werd ook aan de weer actueel geworden vraag naar een geschikte logeergelegenheid voor den Gouverneur.

Met den weg naar Sta Cruz is men verleden jaar begonnen, doch hij is niet gereed gemaakt kunnen worden. De toestand is nu slechter dan hij was. Voortvarendheid ten deze is noodig en wordt dan ook gaarne bepleit.

De voor Aruba bestemde faecalienwagen is bereids daar in gebruik en voldoet naar vernomen goed.

Het is wenschelijk, dat er in de bevolkingscentra te Sabaneta, Sta Cruz en Noord publieke telefoons geplaatst worden

In het voorloopig verslag betreffende de ontwerp-Curaçaosche begrooting voor het dienstjaar 1942 (1941—1942 1-9) is ad art. 67 (Huur van barakken van de Lago Oil & Transport Co. Ltd. ten behoeve van de mariniers op Aruba *f* 6000.—) het volgende vermeld: „In de afdeelingen werd medegedeeld, dat het Gouvernement de gronden, waarop de barakken staan, heeft onteigend, zoodat ze nu Gouvernements eigendom zijn geworden. In verband daarmede werd gevraagd of de huur aan de Lago Oil & Transport Co. Ltd. te betalen, toch *f* 6000.— blijft," en aan het slot, ad Uitgaven van het dienstjaar 1940, geaffecteerd op den post voor onvoorziene uitgaven: „Op dezen staat komt ook een post voor onder Aruba: „Schadevergoedingen wegens onteigening van gronden *f* 4.479.—". Gevraagd werd of deze de gronden zijn, waarop de barakken, die ten behoeve van de mariniers op Aruba van de Lago Oil &

Transport Co. Ltd. gehuurd worden, staan. En zoo ja, kan het Bestuur mededeelen, wat deze gronden den eigenaar per jaar opbrachten als huur?"

In de memorie van antwoord werd ad art. 67 medegedeeld: „De terreinen waarop de barakken van de Lago Oil and Transport Co. Ltd. staan zijn inderdaad door het Gouvernement onteigend. De voormalige eigenaren hebben echter met de vastgestelde schadeloosstelling geen genoegen genomen en zullen naar vernomen wordt ter zake gaan procedeeren. Door één hunner is reeds een proces aanhangig gemaakt.

Zonder dat de uitslag van de te voeren processen bekend is kan moeilijk worden beoordeeld of er eventueel verlaging van de barakkenhuur zou kunnen worden verkregen." en ad Uitgaven van het dienstjaar 1940, geaffecteerd op den post voor onvoorziene uitgaven: „Het op den staat voorkomend bedrag van *f* 4.479.— was bestemd voor de onteigening van de gronden, waarop de door het Gouvernement van de Lago gehuurde barakken staan.

De tweede vraag ter zake kan door het Bestuur niet worden beantwoord.".

In het eindverslag is op dit laatste weer gezegd: „Men vroeg, waarom het Bestuur de vraag wat de gronden waarop de barakken staan, den eigenaar per jaar opbrachten als huur, niet kan beantwoorden. Men meende daaruit te moeten afleiden, dat dat het Bestuur niet bekend is. Maar als dit zoo is, hoe was het dan mogelijk de schadeloosstelling ter zake van de onteigening vast te stellen?".

Bij de openbare behandeling op 31 October verleden jaar, antwoordde de Administrateur van financien, de heer Franke, daarop: „dat het Bestuur zich ter zake van de schadeloosstelling door deskundigen laat voorlichten. De maatstaven, die de deskundigen voor de vaststelling daarvan hebben aangelegd worden niet in de rapporten vermeld.".

Deze zaak kwam wat eigenaardig voor.

Op het gehoor, dat de Statenleden in de Raadzaal op Aruba verleenden, verscheen een groep bij deze zaak betrokkenen, die den indruk van eigenaardigheid versterkten.

Zij deelden mede, dat zij den grond in kwestie, groot

ongeveer 8 H.A., aan de Lago Olie Maatschappij verhuurden voor *f* 4.000.— per jaar. Daarbij werd de grondbelasting door de maatschappij betaald.

Toen het Gouvernement twee jaar geleden het terrein van ze wilde koopen, hebben ze daarvoor *f* 37.500.— gevraagd. Ook waren ze bereid den grond te ruilen voor terrein buiten.

In September daarop zou het contract met de Lago afloopen.

In diezelfde maand deelde de heer Beyderwellen, chef van Openbare Werken op Aruba, hun mede, dat het terrein zou worden onteigend.

In December vervoegde de deurwaarder zich bij hen met een aanbod van *f* 3.500.— voor het terrein.

En daarop is het gevorderd.

Er werden nog andere dergelijke eigenaardige gevallen medegedeeld op de zitting.

Deze gevallen zijn ter kennis van het Bestuur gebracht, met verzoek een nauwgezet onderzoek ter zake te doen plaats hebben.

Klachten met betrekking tot minder gewenschte toestanden op het gebied der zedelijkheid op Santoe Largoe bij Sabaneta zijn bereids met het Bestuur besproken door een der Statenleden. Toegezegd is de benoeming van 2 buitengewone agenten van politie om daar toezicht te houden. Deze zaak is dus naar tevredenheid geregeld.

Een ter plaatse medegedeeld geval deed opnieuw het onbillijke en onsympathieke van de gebruiksbelasting naar voren komen. Men wilde dan ook weer aandringen op afschaffing van deze belasting. In ieder geval zou het minimum voor verschuldigdheid der belasting opgevoerd dienen te worden.

Men zou het Bestuur willen verzoeken den Administrateur van financien uit te noodigen bij de bestudeering van het salarisvraagstuk ook zijn aandacht te wijden aan de positie van het loodsbootpersoneel op Aruba, en de chauffeurs ten postkantore en bij de douane. Hun salaris zou getoetst dienen te worden aan den loonstandaard ter

plaatse. Misschien dat er in dit verband wel iets voor ze gedaan zou kunnen worden.

Verschillende punten door hulpkommiezen van belastingen naar voren gebracht zijn bereids met de betrokken autoriteit besproken en daaraan is dan ook reeds voor zoover mogelijk, tegemoet gekomen.

Ook werd een verzoek gedaan om de toekenning van duurtebijslag aan gepensioenneerden te bevorderen. Deze bijslag is gerekend te zijn ingegaan den 1n. Januari 1942 toegekend bij G.B. dd. 30 Juli 1942 No. 4342 (P. B. 1942 No. 146).

Het vraagstuk omtrent vrijdom van invoerrechten voor sigaretten enz. voor de militairen is aan het Bestuur voorgelegd.

Willemstad, den 20n Augustus 1942.

Namens de Rapporteurs,

De Voorzitter der

Staten van Curaçao,

J. H. SPROCKEL.

De Griffier,

G. J. FERGUSON.